

המשק הישראלי והמגזר העסקי במלחמת "חרבות ברזל"

נובמבר 2023

תאריך עדכון – 13.11.2023

מערך הדיגיטל הלאומי
نظام الديجيتال الوطني
Israel National Digital Agency

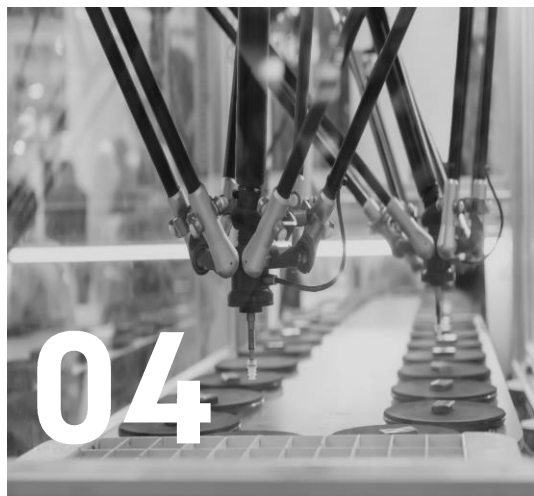

משרד הכלכלה והתעשייה
מובילים כלכלה אנושית

שירות התעסוקה הישראלי

תעשייה

מסחר ועסקים

תעסוקה

מזון ומוצרים
חיוניים

01 מזון ומוצרים חיוניים

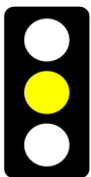
שרשרת האספקה תקינה

שרשרת האספקה פועלת באופן תקין וקיים מענה מהיר לכל צורך שעולה מהשטח

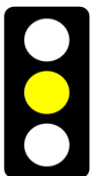
מלאי מזון

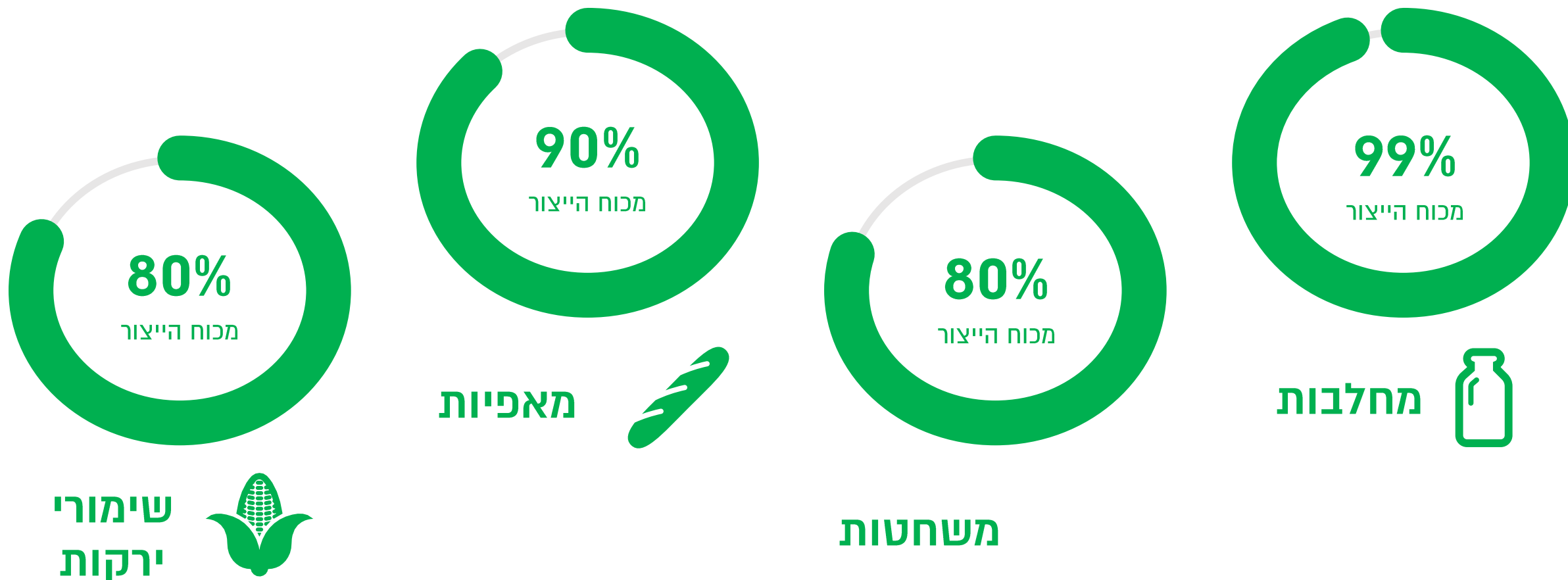
מלאי המזון ברשתות תקינים. במלאי החירום האסטרטגי דרושה התאמה לתרחיש הייחוס העדכני (לא מבוצע עקב היעדר תקצוב מהאוצר)

אספקת תוצרת טריה

מסתמן מחסור בתוצרת טריה (פירות, ירקות, חלב וביצים) שמקורה באיזורי עימות וכן בצמצום מדינות היבוא, ולכן נחזית עליית מחירים מתונה במוצרים אלה

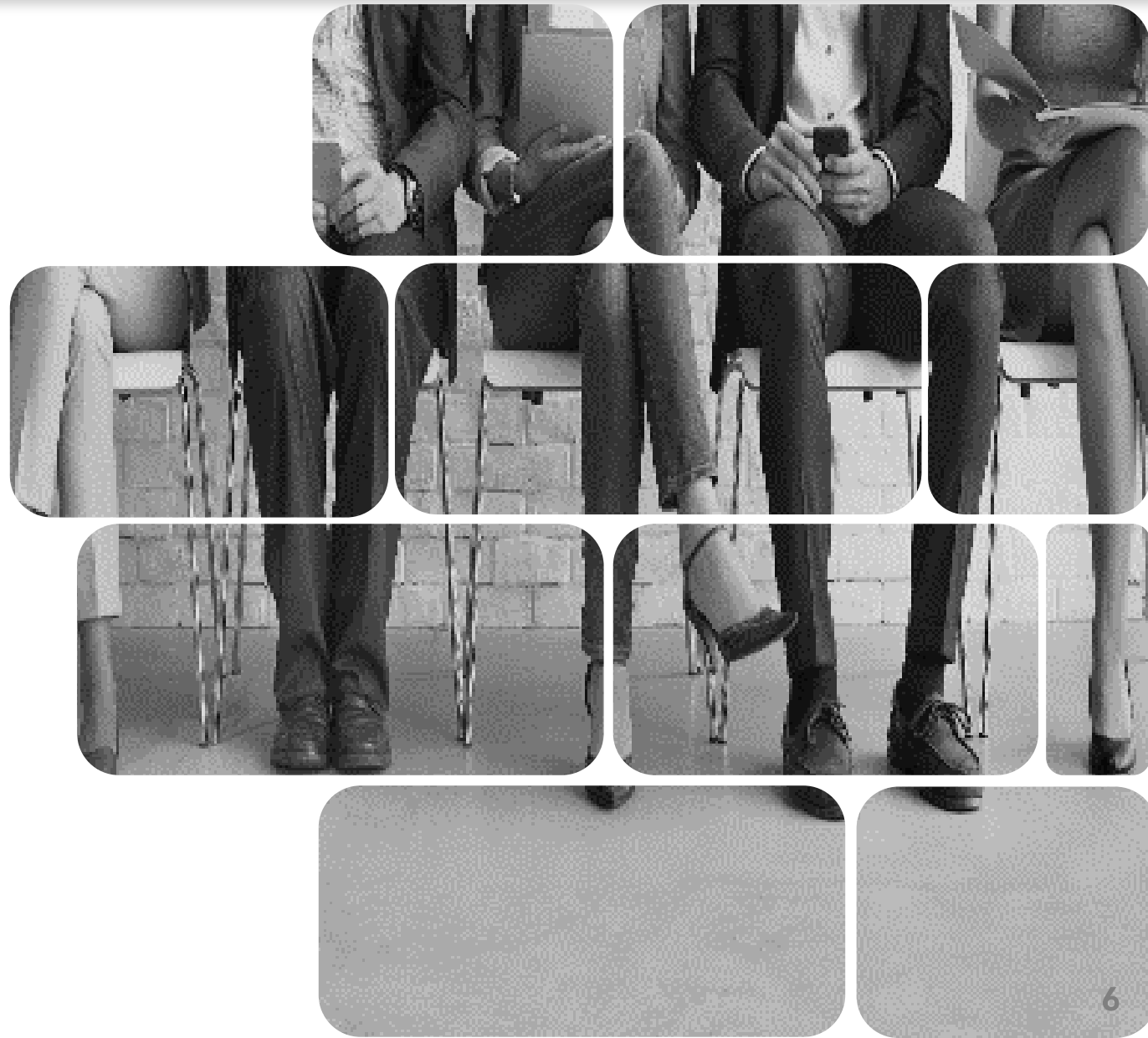

¹הנתונים מבוססים על סקר בקרב מפעלים שנערך ב-05.11.2023. שיעור הכיסוי משתנה בין ענף לענף (מחלבות – 99%, לחמים – 60%, משחטות – 70%). בענפים שאין מידע של נתח שוק זמין, נלקחו המפעלים הגדולים והמייצגים.

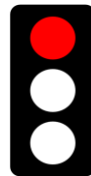

02 תעסוקה

מחסור בעובדים תפעוליים ומקצועיים

קיים חוסר לאומי משמעותי בעובדים תפעוליים ומקצועיים (מאבטחים, נהגים ועוד)

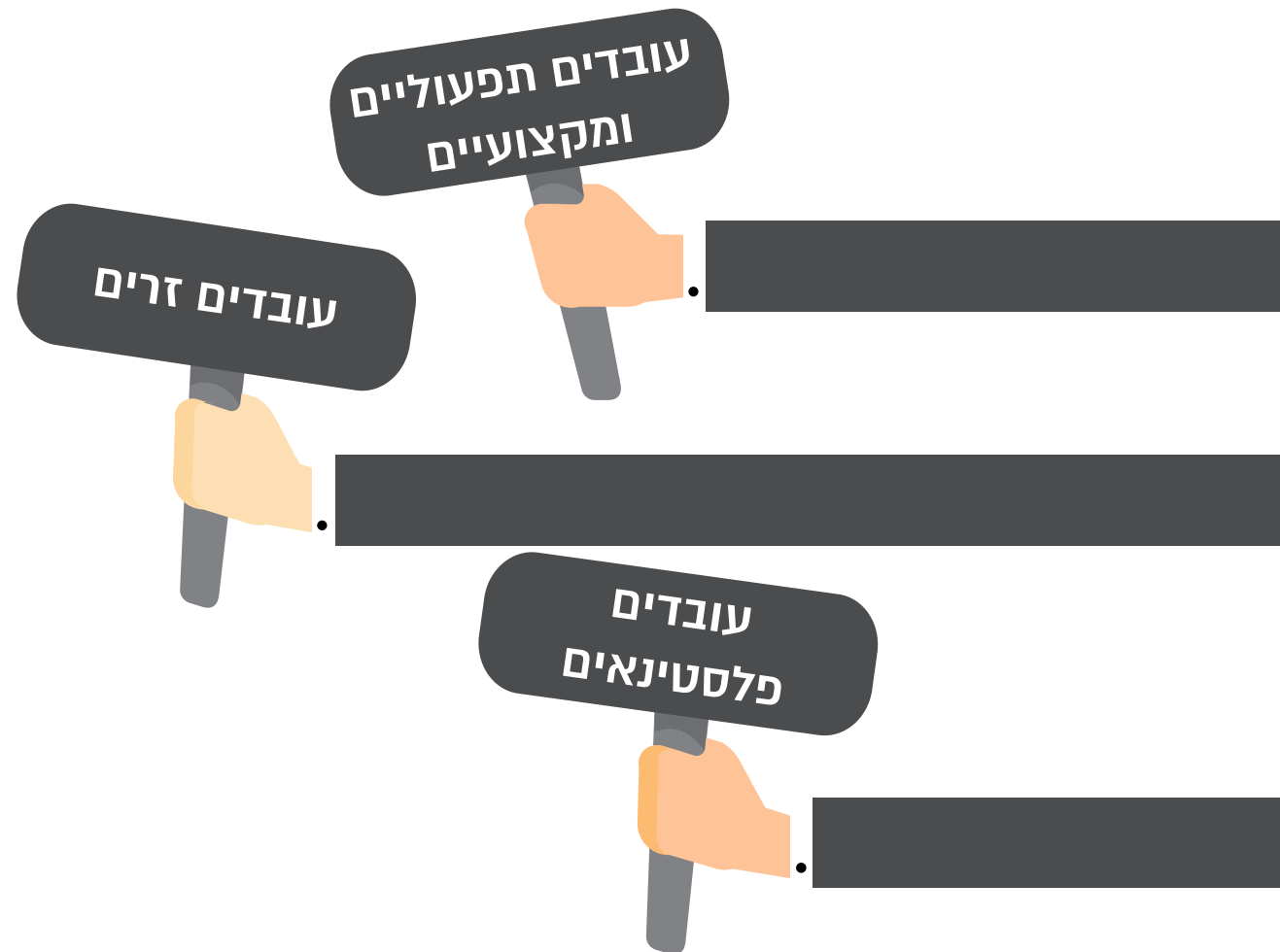
עובדים זרים

ישנה ירידה בכוח העבודה של עובדים זרים, בעיקר בחקלאות עקב עזיבה של עובדים אלו את הארץ ואי הגעת עובדים חדשים

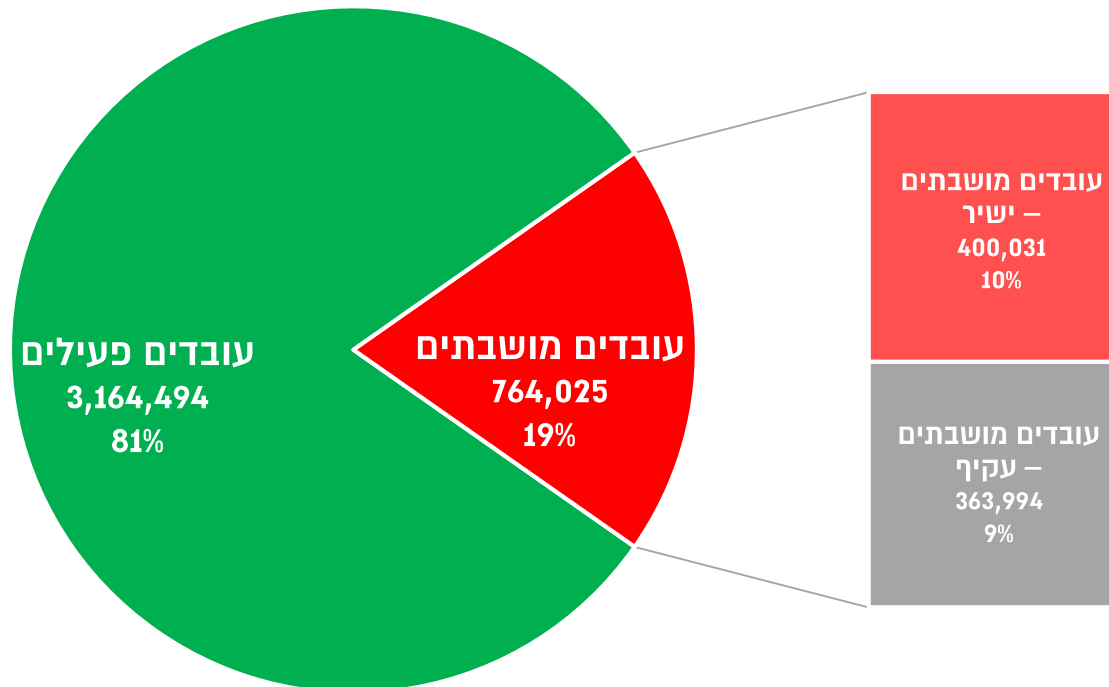
עובדים פלסטינאים

המשק הישראלי נשען באופן מהותי על עובדים פלסטינאים שנעדרים בכמויות גדולות משוק העבודה, דבר המשפיע על פעילות ענפים מרכזיים במשק, בעיקר בענף הבניין

הערכת מספר מושבתים מהתעסוקה^{1,2}

סה"כ משרות פעילות + מושבתות – 4,202,900

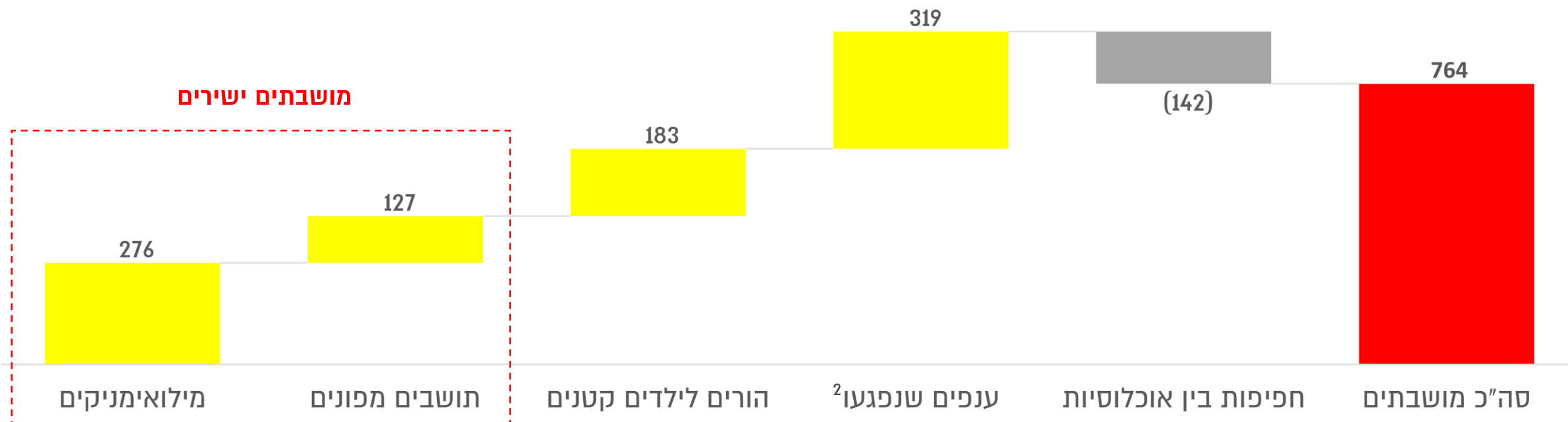
מקור: עיבוד אגף אסטרטגיה של משרד העבודה ונתני משרות שכיר בהלמ"ס 08/2023

כ-19% מכוח העבודה הישראלי מושבת בגלל הלחימה (ישיר ועקיף)

יבכמות עובדים המושבתים באופן ישיר כלולים מילואימניקים ותושבים שגרים ביישובי עוטף עזה וצפון הארץ בנטרול חפיפות בין הקטגוריות
יבכמות עובדים המושבתים באופן עקיף כלולים הורים לילדים עד גיל 10 וענפים שנפגעו מירידה בביקושים בנטרול חפיפות בין הקטגוריות ולעובדים מושבתים
באופן ישיר

הערכת כמות האנשים שמושבתיים מעבודה¹ (אלפים)

מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה של משרד העבודה

- קיימת השבתה של 19% מהמועסקים (ישיר + עקיף)
- האומדן לפגיעה במשק המלחמה בשל ירידה בתעסוקה ל-5 שבועות מוערך בכ-13 מיליארד ש"ח, כ-10 מיליארד ש"ח בגין עובדים ישראלים וזרים וכ-3 מיליארד ש"ח בגין פלסטינאים

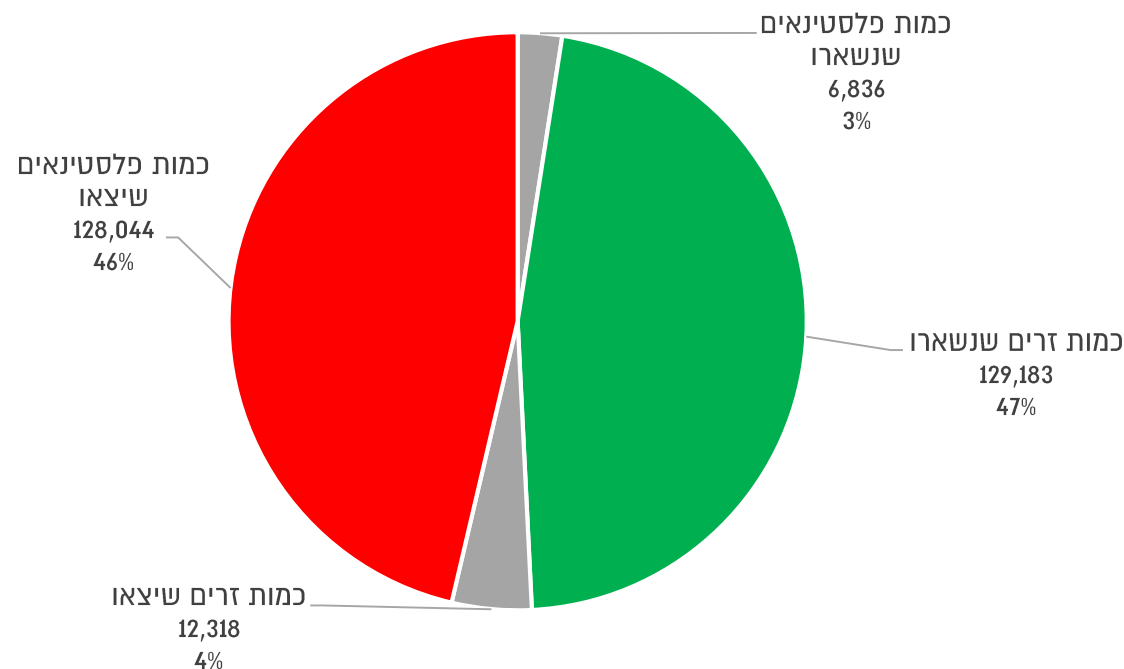
²עם פרוץ המלחמה נפגעו מספר ענפי כלכלה במשק, ובמיוחד ענף הבניין, תיירות (מעבר לשירותי אירוח) ואמנות, בידור ופנאי.

¹עובדים ישראלים בלבד, ילדים קטנים – ילדים עד גיל 10

שיעור עובדים זרים ופלסטינאים חסרים בהשוואה לתקופה טרם הלחימה (לפי ענפים כלכליים)

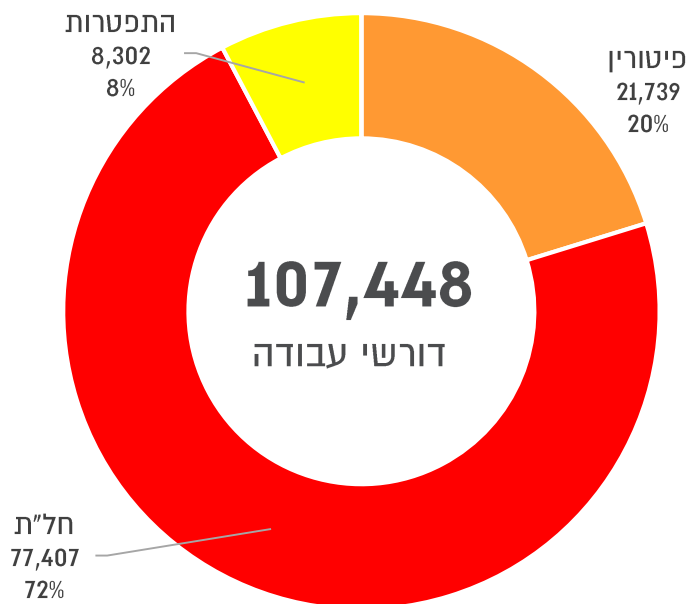
כמות עובדים זרים ופלסטינאים במשק הישראלי

מקור: עיבודי משרד הכלכלה לנתוני רשות האוכלוסין וההגירה לתאריך 04.11.2023

כ-50% מכוח העבודה הלא ישראלי במשק מושבת. עובדה זו מורגשת בעיקר בענפים ספציפיים בהם היוו חלק משמעותי מכוח העבודה

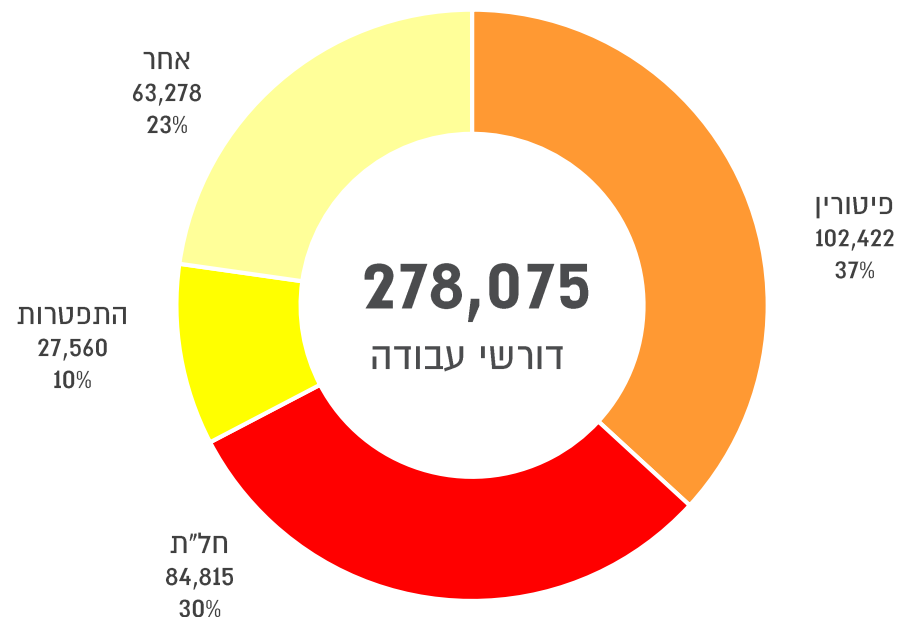
פילוח מתחילת המלחמה

סיבת רישום

- פיטורין
- חל"ת
- התפטרות/אחר

פילוח כלל דורשי העבודה

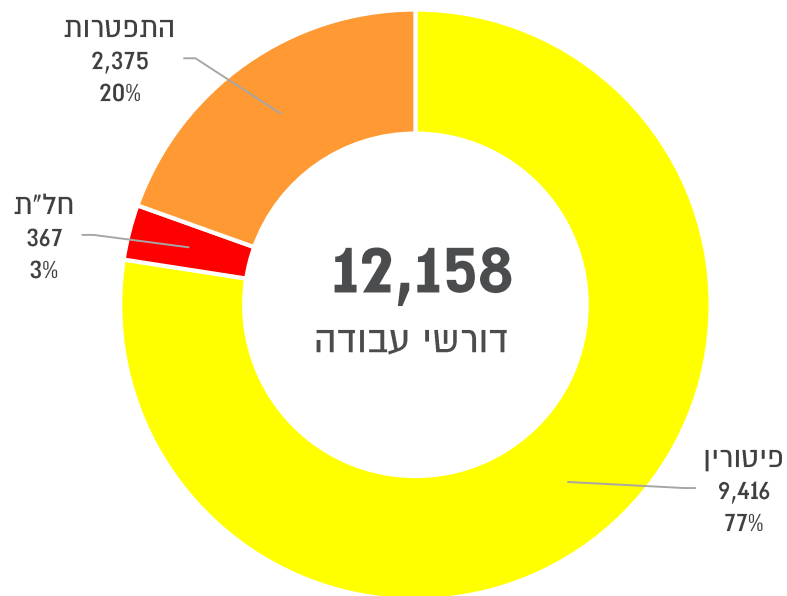
○ כ-39% מדורשי העבודה נרשמו לאחר תחילת מלחמת "חרבות ברזל"

○ ניכרת מגמה של עלייה משמעותית של הוצאת עובדים לחל"ת.

○ טרם תחילת המערכה, כמות הנרשמים החדשים בשירות התעסוקה בשנת 2023 הייתה דומה לשנים קודמות אך נכון לסוף חודש אוקטובר חל גידול של פי 3.5-4.5 בכמות הנרשמים החדשים.

מקור: נתוני שירות התעסוקה לתאריך 13.11.2023

פילוח כלל דורשי עבודה חדשים
בנובמבר של תקופה מקבילה אשתקד

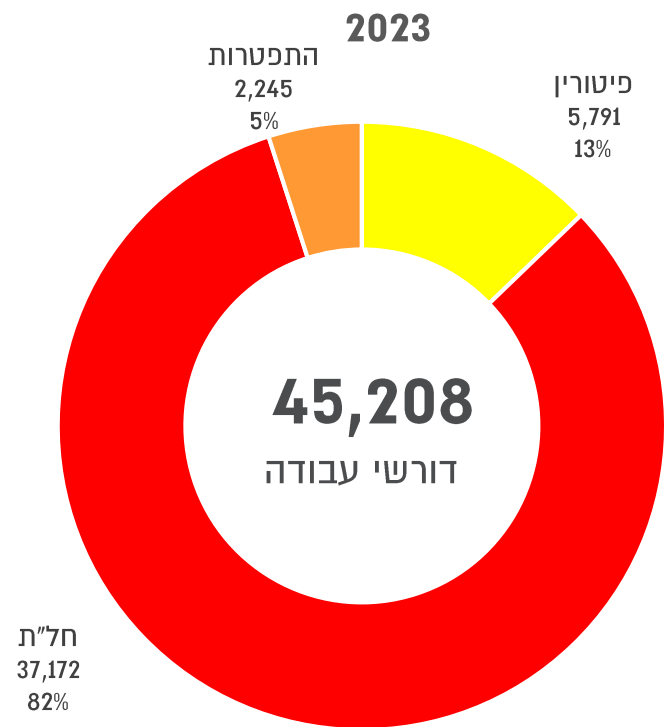
סיבת רישום

פיטורין

חל"ת

התפטרות/אחר

פילוח כלל דורשי עבודה חדשים בנובמבר

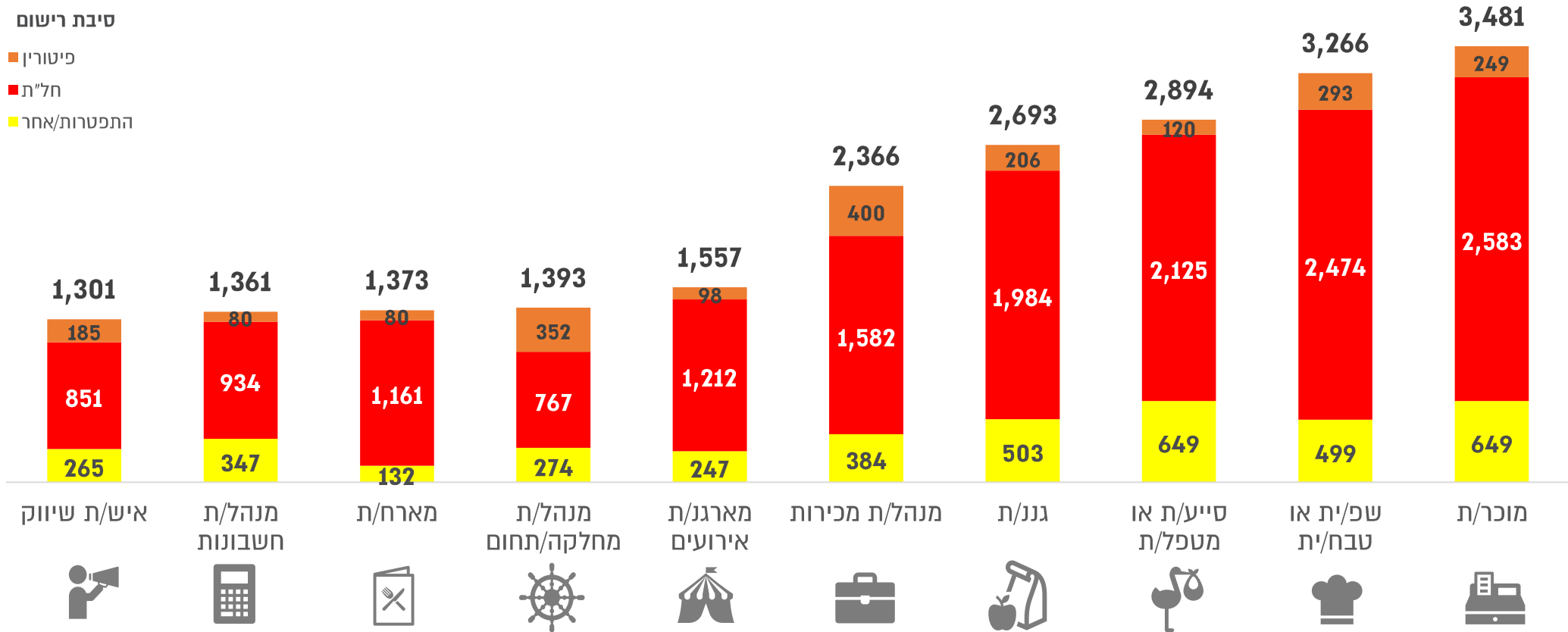
מקור: נתוני שירות התעסוקה לתאריך 13.11.2023

○ בחודש נובמבר 2023 כמות דורשי עבודה חדשים קפץ פי 3.7 בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד

○ ניכרת מגמה ירידה בכמות המפוטרים בחודש נובמבר לעומת תקופה מקבילה אשתקד שעשויה לנבוע מהפיכת חלק מהפיטורין לחל"ת

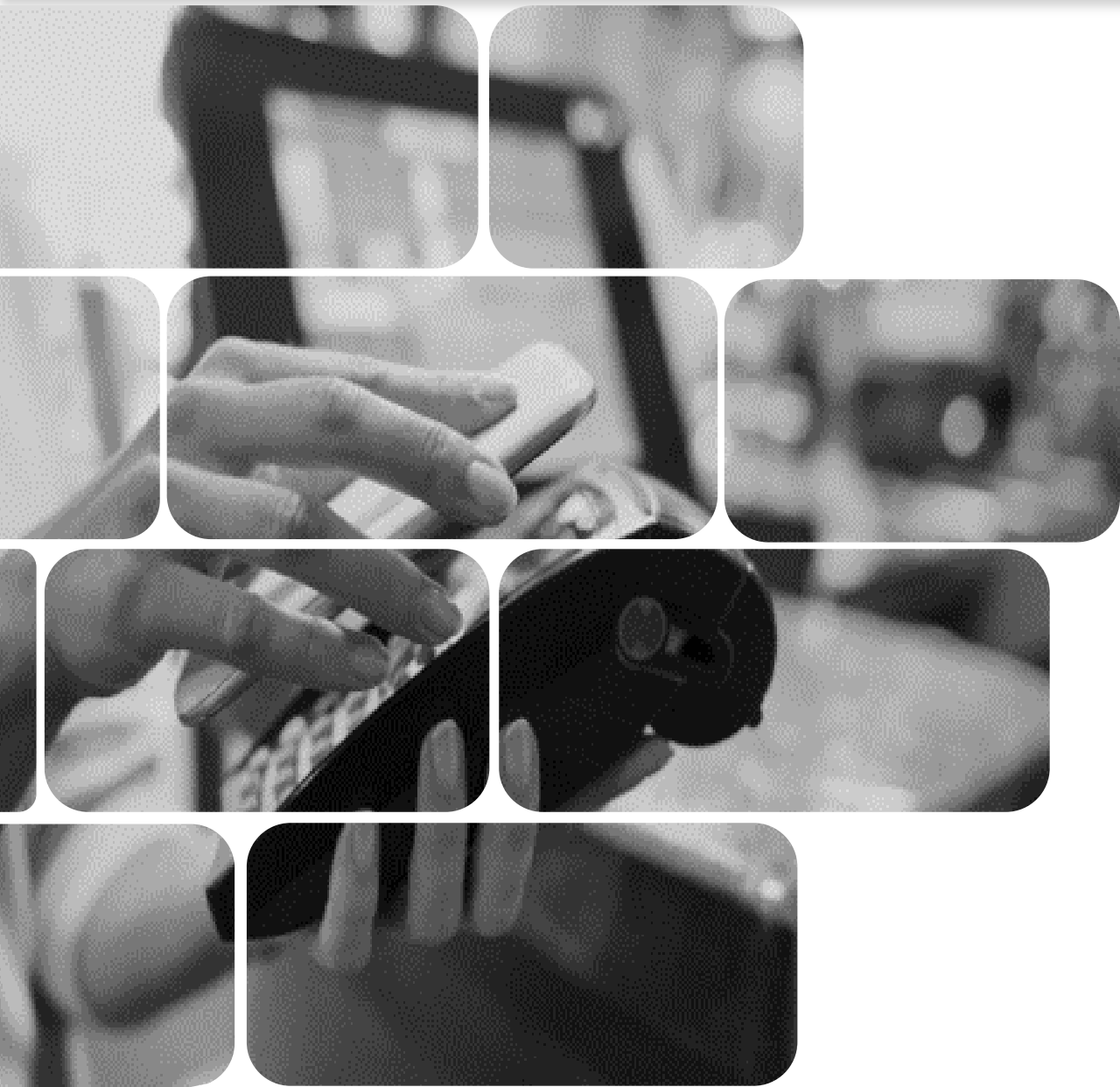
סיבת רישום

- פיטורין
- חל"ת
- התפטרות/אחר

מקור: שירות התעסוקה לתאריך 13.11.2023

ענפי המסחר, המסעדנות, האירועים והחינוך לגיל הרוך הם הענפים מהם הוצאו עובדים מתעסוקה בכמות הגדולה ביותר

03 מסחר ועסקים

צמצום ההוצאה של משקי בית

בשבועות הראשונים למלחמה ניכרה ירידה של כ-20% במוצע בהוצאות משקי בית בכרטיסי אשראי. בסוף השבוע האחרון ניכרת מגמת התאוששות.

עליות מחירים מתונות

בשבוע הראשון ללחימה נרשמה עליית מחירי מזון. בשבועות הבאים התמתנה עליית המחירים במרבית המוצרים.

חוסר בכוח אדם

ישנו מחסור בכח אדם בענפים מסויימים ובמקצועות מסויימים, הנובע מפינוי תושבים, מילואים והשבתת מערכת החינוך

שינוי ביחס לנובמבר 2022 בהוצאות כרטיסי אשראי

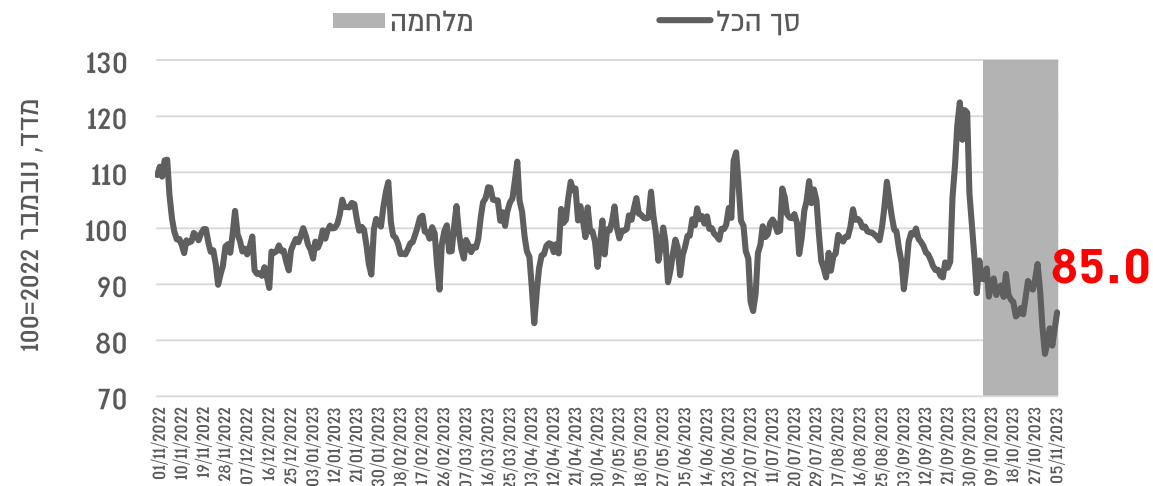

13.11.2023

מקור: שב"א. ממוצעים נעים של 7 ימים לנתונים מנוכי עונתיות לתאריך 04.11.2023

סך ההוצאה בכרטיסי אשראי

(נובמבר 2022=100)

מקור: שב"א ועיבודי בנק ישראל. ממוצעים נעים של 7 ימים לנתונים מנוכי עונתיות לתאריך 04.11.2023

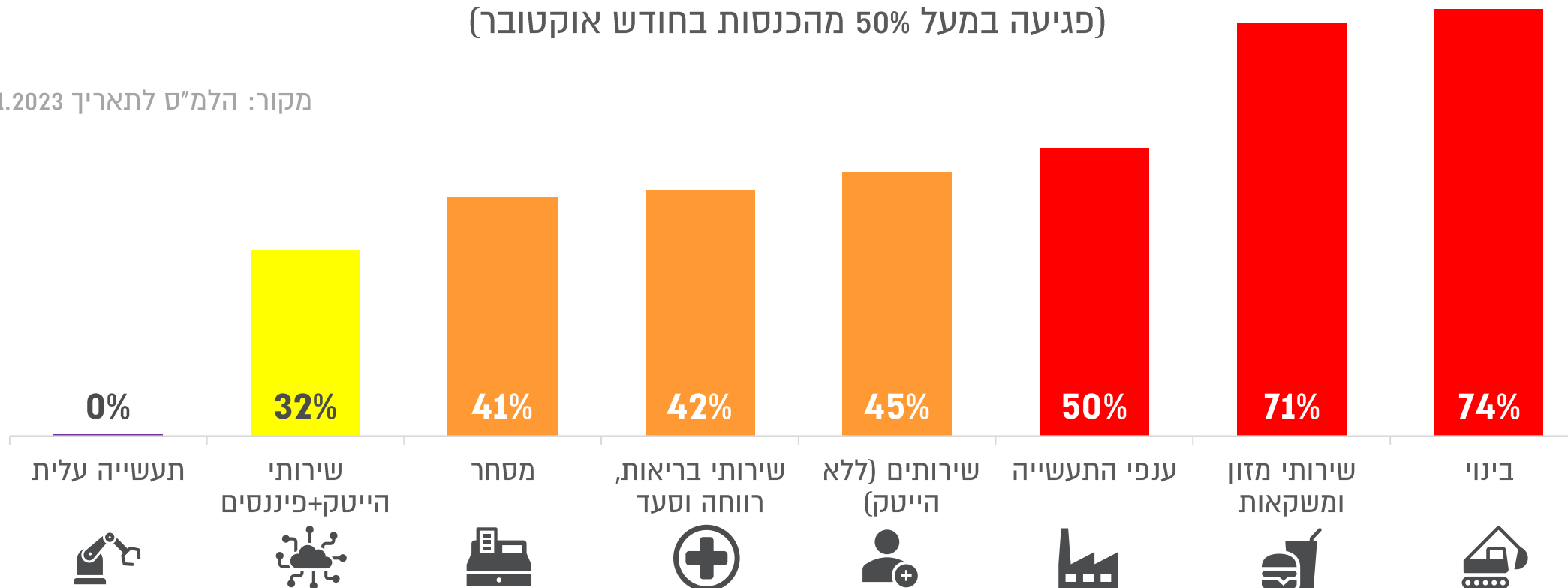
מתחילת הלחימה נרשמה מגמה של ירידה משמעותית בהוצאות בכרטיסי אשראי – כ-15% ירידה נכון לשבוע החמישי של הלחימה.

מניתוח הוצאות כרטיסי אשראי לפי ענפים, ניכרת מגמה של צמצום בצריכה שאינה חיונית, בייחוד בימים הראשונים של הלחימה. בחלק מהענפים קיימת בתקופה האחרונה מגמה של התאוששות, אך עדיין לא נרשמה חזרה לרמות של לפני הלחימה

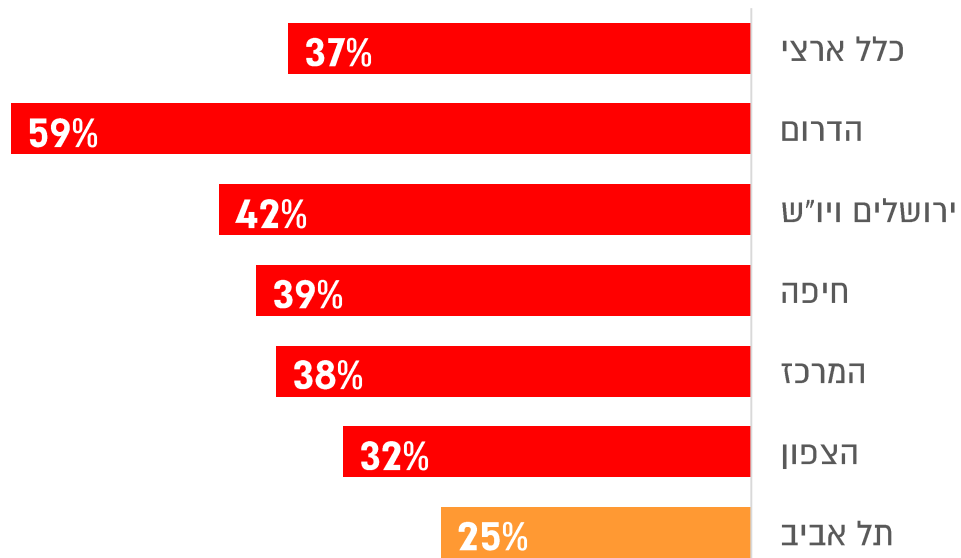
שיעור העסקים הצופים פגיעה משמעותית בהכנסות בהשוואה לזמני שגרה (פגיעה במעל 50% מהכנסות בחודש אוקטובר)

מקור: הלמ"ס לתאריך 01.11.2023

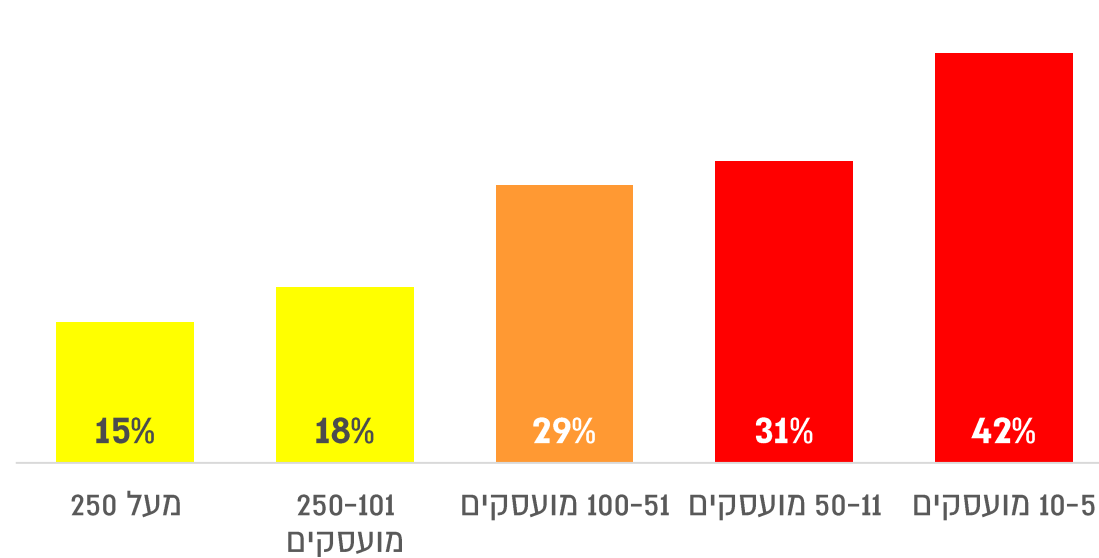

מעל ל-50% מהעסקים צופים פגיעה של למעלה מ-50% בהכנסות בהשוואה לזמני שגרה, הפגיעה רלוונטית לכל ענפי המשק אך במידות משתנות

שיעור העסקים לפי אזור בעלי שיעור תעסוקה נמוך
משמעותית מהרגיל
(שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

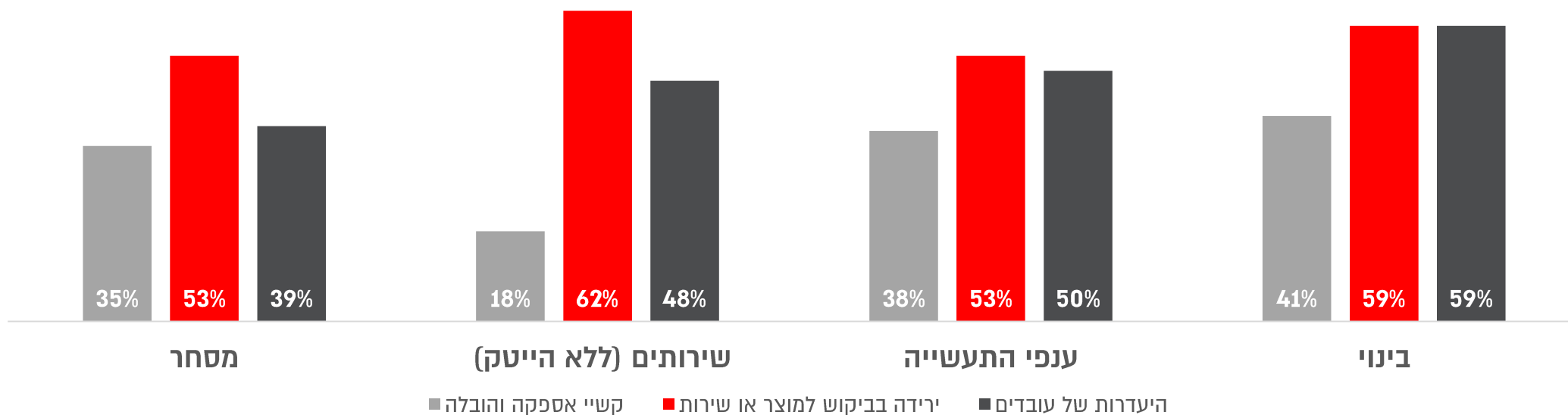
שיעור העסקים בעלי שיעור תעסוקה נמוך
משמעותית מהרגיל לפי גודל
(שיעור תעסוקה של מתחת ל-20% מהתעסוקה הרגילה)

מקור: הלמ"ס לתאריך 01.11.2023

למרות הרוחביות של הפגיעה במשק, ישנה פגיעה גדולה במיוחד בדרום ובעסקים קטנים ובינוניים

הגורמים לפגיעה בפעילות החברה במידה רבה בענפים נבחרים (אחוז העוסקים)

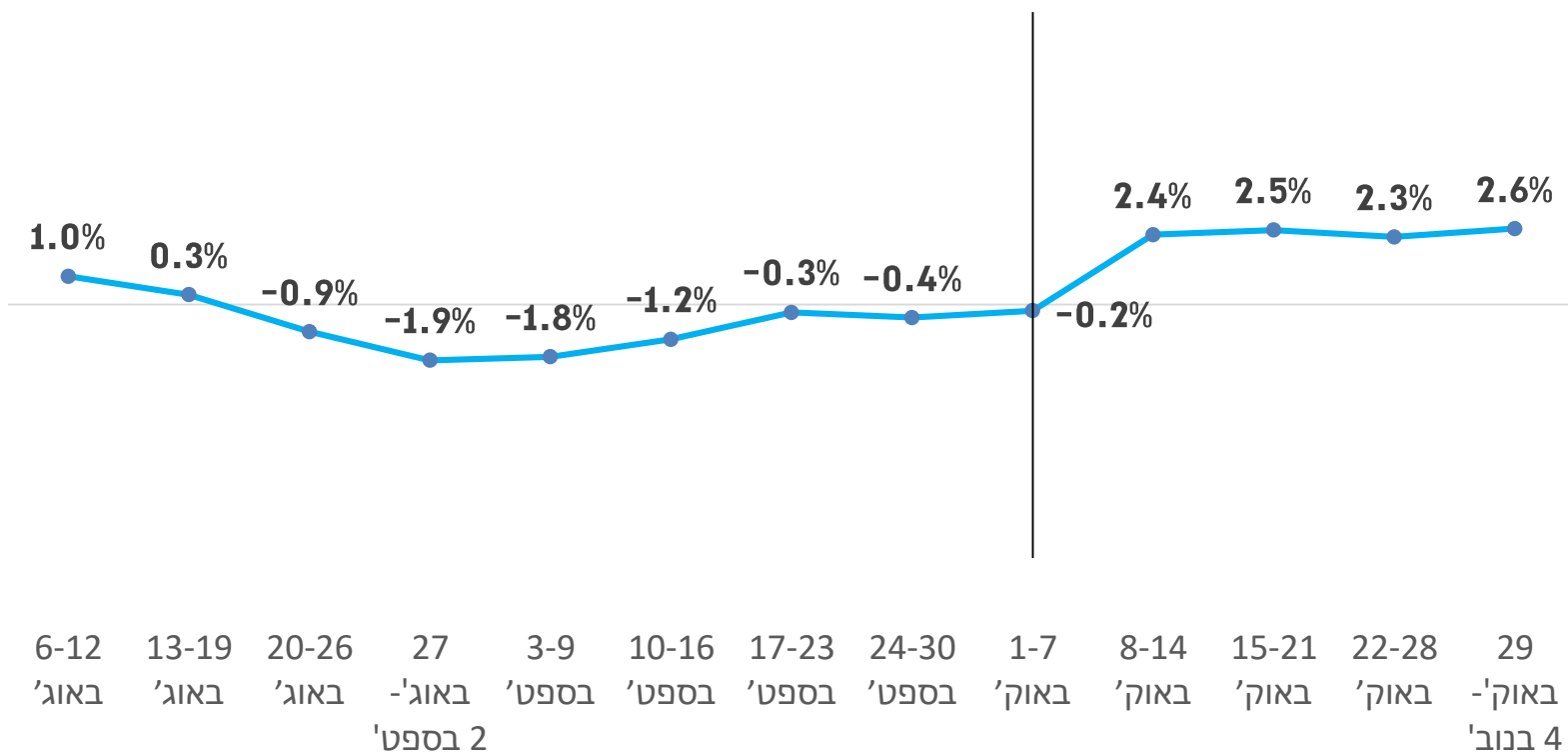

מקור: הלמ"ס לתאריך 01.11.2023

○ בכמעט כלל הפרמטרים השונים, ענף הבינוי הוא הענף שמדווח על הפגיעה הרוחבית הרחבה ביותר. יש לקחת בחשבון שהענף הציג קשיים מסוימים עוד לפני הלחימה

- הגורם המשמעותי ביותר לפגיעה בפעילות החברה בכלל המשק הוא הירידה בביקוש למוצר או שירות
- יש לציין שהעסקים צופים פגיעה הן בצד ההיצע (היעדרות עובדים, קשיי אספקה) אך במקביל צופים פגיעה בצד הביקוש (ירידה בביקוש למוצר/שירות)

שיעור שינוי מצטבר משוקלל במחירי מזון וטואלטיקה

○ התייקרות ממוצעת של כ-2.6% בכלל הרשתות לאחר פרוץ המלחמה¹. (2.0% ב-10 הרשתות הגדולות), בהשוואה לממוצע יולי-ספטמבר.

○ קטגוריות עיקריות שחלה בהן התייקרות:

- חיתולים (5.6% בממוצע)
- שמן זית (4.9% בממוצע)
- דגים (4.2% בממוצע)
- עוף (4.1% בממוצע)
- מים (3.1% בממוצע)
- שימורי טונה (2.7% בממוצע)
- פסטה (2.5% בממוצע)
- ירקות טריים (2.2% בממוצע)

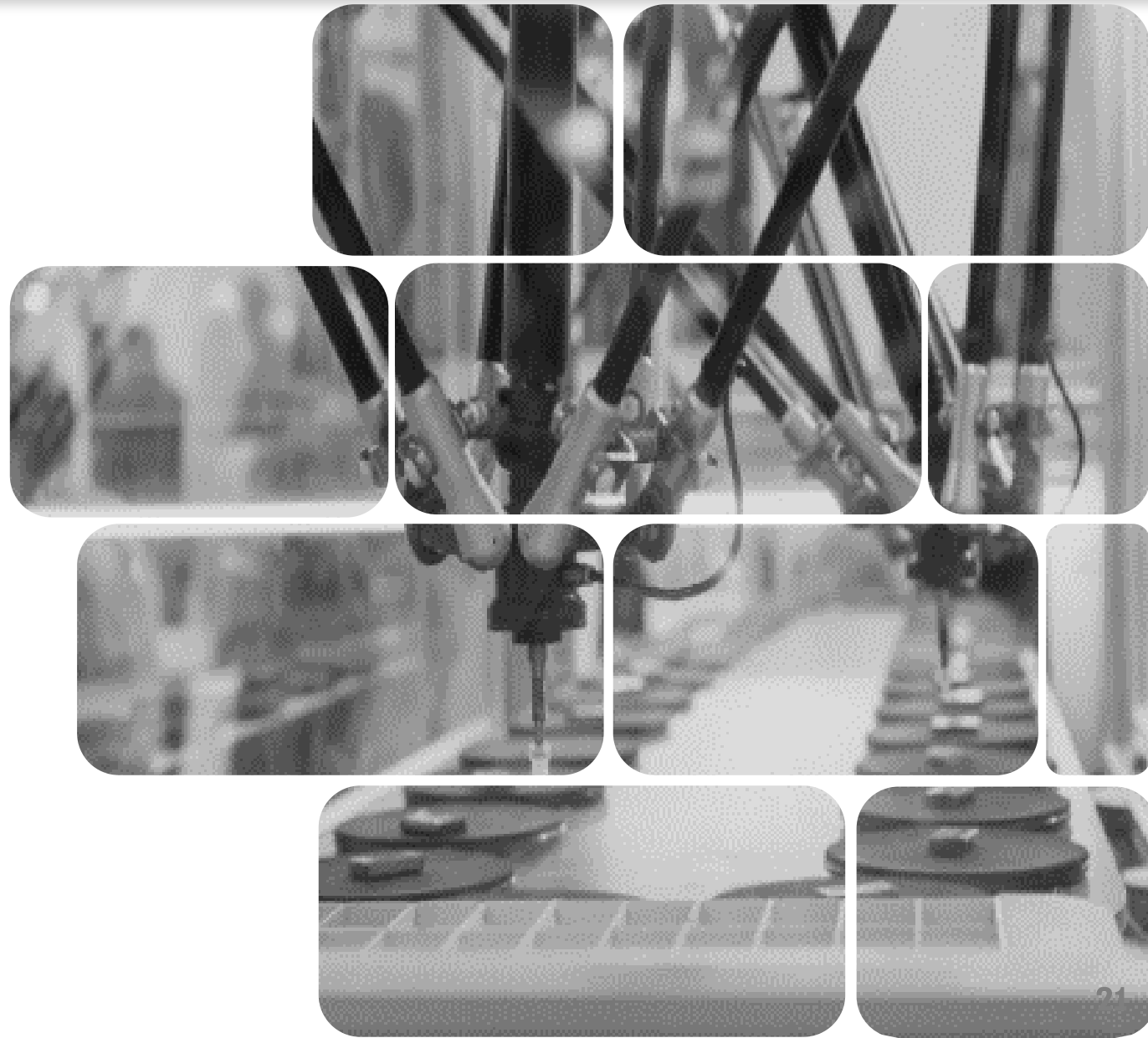
מקור: נתוני פרייסז, המשקפים 3,125 מוצרים ב-71 רשתות שיווק (מוערך כי רשתות אלו מהוות מעל 80% מהפידיון הענפי)

¹ ממוצע שבוע אחרון (29/10-4/11) בהשוואה לממוצע יולי-ספטמבר (שבועות 27-39). ממוצעים משוקללים לנתחי השוק של הרשתות,

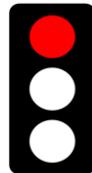
של המוצרים ושל הקטגוריות במכר הכללי

04 תעשייה

מחסור בעובדים

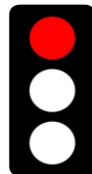
באזורים שנפגעו מהלחימה קיים קושי בהגעה של עובדים שפוננו למקומות רחוקים וקושי בגיוס עובדים חדשים, ובנוסף במפעלים באיו"ש וירושלים קיים מחסור בעקבות היעדר עובדים פלסטינאים

בעיות לוגיסטיות

חלק מהמפעלים מדווחים על עיכובים בשינוע סחורה למפעלים וגם לשווקי הייצוא, בעיקר עקב מחסור בנהגים

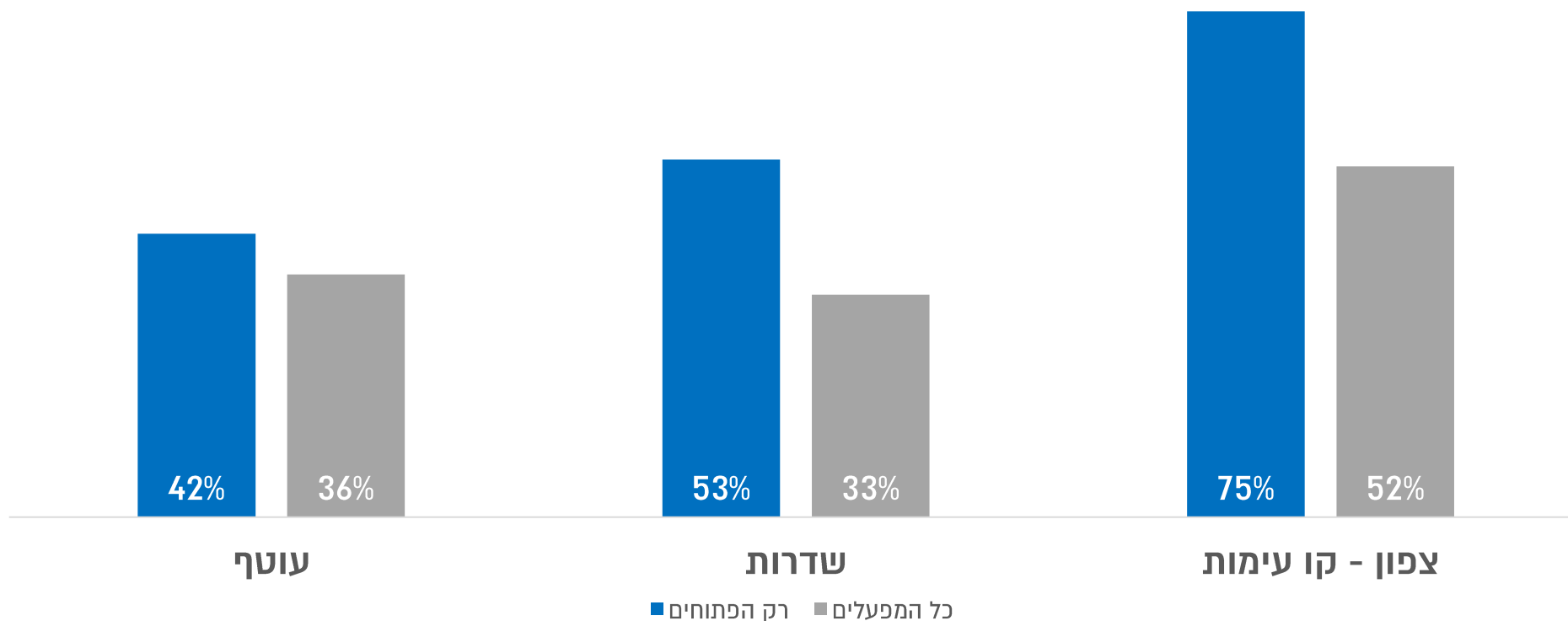
בעיות תזרימיות

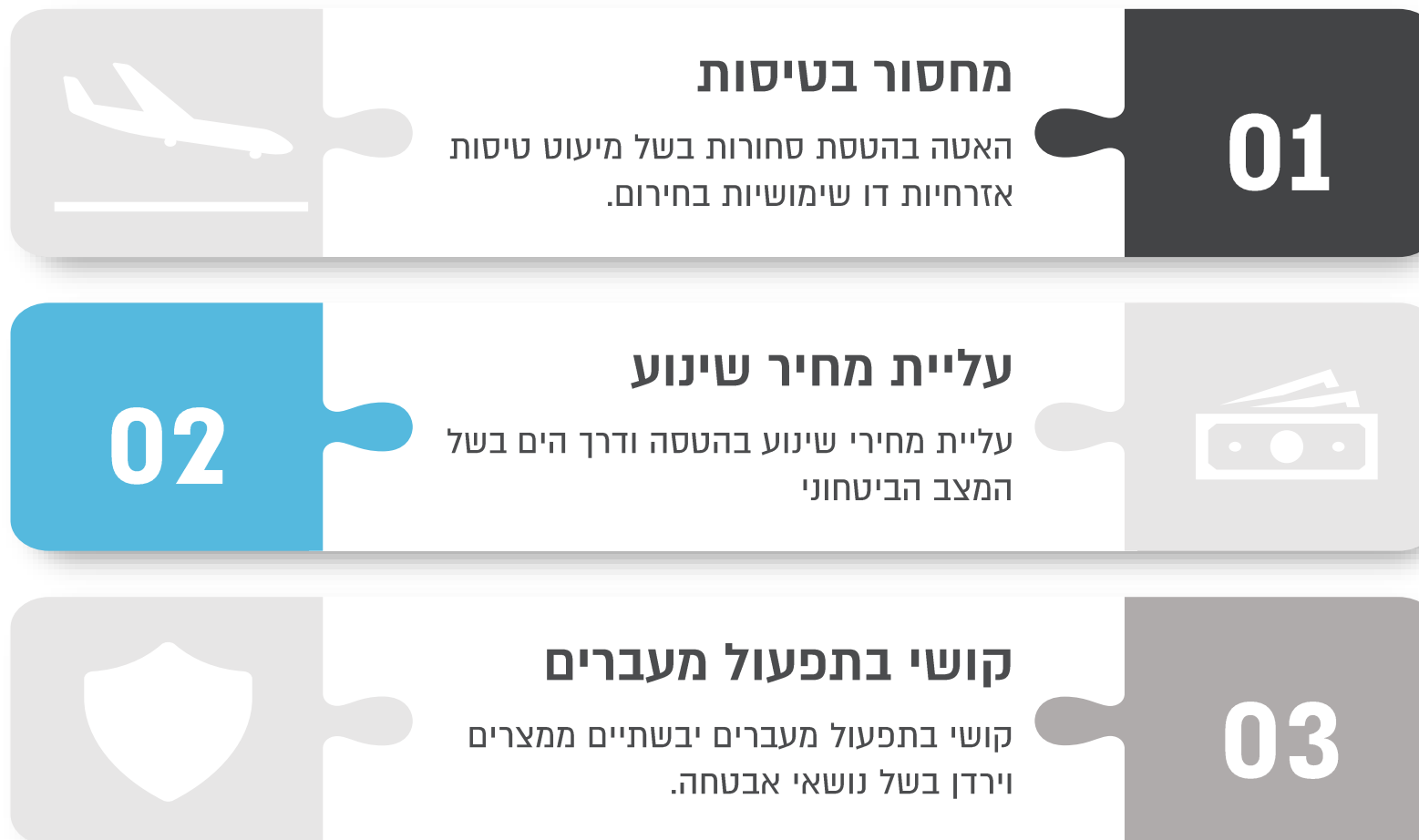
חלק מהמפעלים היו מושבתים דבר שגרם לבעיות תזרימיות

כושר ייצור משוקלל לפי מספר עובדים באזורי קו עימות

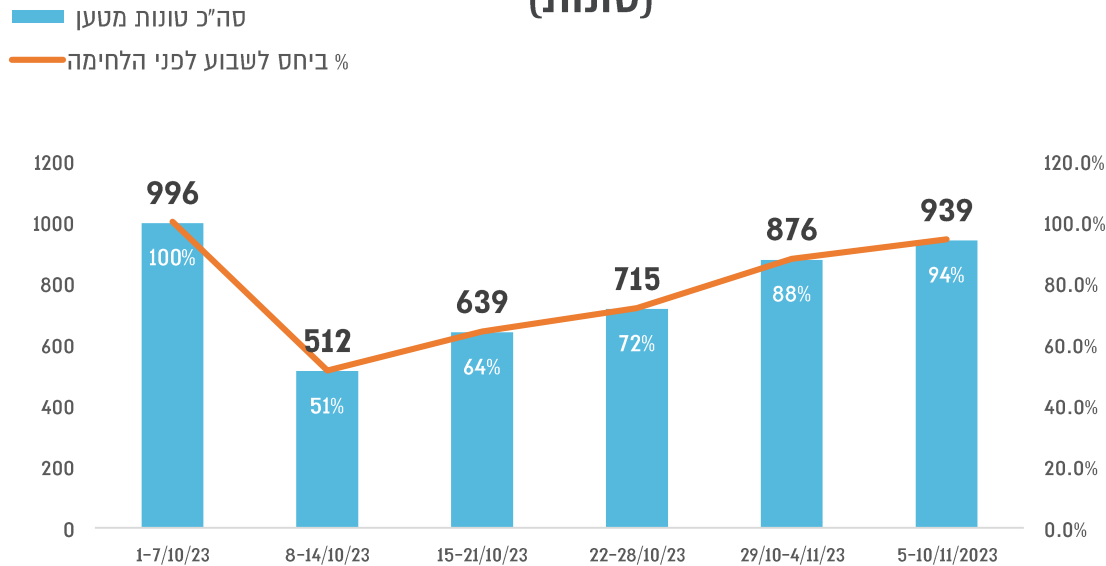
כושר הייצור באזור קו עימות בדרום עומד על כ-30% מכושר הייצור המשוקלל ואילו באזור קו עימות בצפון עומד על כ-50%

אתגר התובלה האווירית כרגע המשמעותי ביותר בתחום הלוגיסטיקה והשינוע הבינ"ל

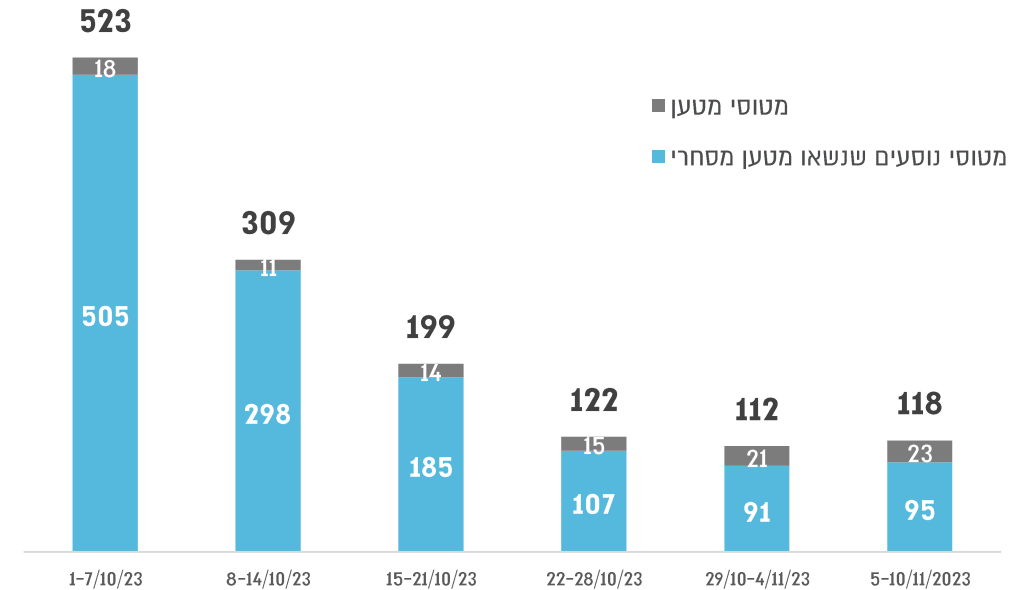

כמות מטען אוורירי מאז תחילת הלחימה (טונות)

○ כמות המטען האווירי ירדה בצורה משמעותית בתחילת הלחימה אבל ניכרת מגמת התאוששות, בשבוע ה-5 ללחימה הועבר מטען בשיעור של כ-94% ביחס לכמות טרם הלחימה

כמות מטוסים בישראל מאז תחילת הלחימה

○ הלחימה הובילה לירידה של כ-80% בכמות המטוסים נושאי המטען. יחד עם זאת, קיימת עליה בכמות מטוסי מטען שאף כמעט הוכפלה בשבוע 5 ללחימה לעומת השבוע ה-1 ללחימה

מהשבוע השני למלחמה ניכרת מגמה של שיפור בכמות המטען בעיקר בגלל הגדלת תדירות מטוסי המטען

תובנות ודגשים להמשך

המלחמה הלחימה גורמת לאתגרים משמעותיים למשק הישראלי המתבטאים הן בצד ההיצע והן בצד הביקוש:

צד הביקוש

ירידה בצריכה הפרטית - ירידה בצריכה הפרטית של מוצרים ושירותים לא חיוניים בעת הלחימה —

ירידה בביקוש לעובדים במגזרים מסוימים — הירידה בצריכה עשויה לגרום לירידה בביקוש לעובדים בחלק מהמגזרים —

צד ההיצע

ירידה בהיצע עובדים ישראלים – היעדרות עובדים בגין מילואים, השגחה על ילדים וסיכון ביטחוני —

ירידה בהיצע עובדים זרים – היעדרות עובדים זרים בגלל עזיבות עובדים ואיסור על כניסה של חלק משמעותי מעובדים פלסטינאים —

קושי ביבוא מוצרים – המצב הביטחוני גרם להפחתה משמעותית של טיסות, דבר אשר עשוי להקשות על יבוא של מגוון מוצרים —

המלחמה תייצר אתגרים עתידים משמעותיים למשק הישראלי שיתבטאו הן בצד ההיצע והן בצד הביקוש:

צד הביקוש

- עליה בביקוש למבנים ותשתיות – הלחימה** +
תגרום לנזק לתשתיות ומבנים ויהיה צורך לשקם אותם וזה עשוי להגביר את הביקוש
- פגיעה מתמשכת בצריכת שירותים לא חיוניים – באירועים ביטחוניים משמעותיים** -
קודמים ההשפעה על התיירות נמשכה עד כשנה לאחר תום האירוע
- פגיעה במוניטין של ישראל בשוק הבינ"ל – העצמה של BDS או קטלוג של ישראל כאזור מלחמה שיש בו סיכון גדול יותר להשקעות ועשיית עסקים** -

צד ההיצע

- חשש מפגיעה בעסקים – ללא סיוע מתאים** -
עסקים רבים עשויים להיסגר ולהשפיע על ההיצע העתידי של המשק במגוון ענפים
- פגיעה בהיצע עתידי של תעשיות – בתעשיות כדוגמת בניה וחקלאות הדורשות השקעה/זריעה בהווה לצורך קצירת פירות עתידיים עשוי להתפתח קושי בעתיד** -

תודה רבה